

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 Vtrum speciebus timoris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

corruptio, quod natura refugit propter naturale de A
siderium esse, & talis timor dicitur esse naturalis.
Et iterum de malo contritatio, quod non repugnat
naturae, sed desiderio appetitus, & talis timor non
est naturalis: sicut etiam supra, amor, & concupiscen-
tia, & delectatio, distincta sunt per naturale, & non
naturale. Sed secundum primam acceptionem na-
turalis sciendum est, quod quaedam de passionibus animae
quandoque dicuntur naturales, ut amor, desiderium
& spes; aliae uero naturales dici non possunt, & hoc
ideo, quia amor & odium, desiderium & fuga im-
portant inclinationem quandam ad prosequendum
bonum, & fugiendum malum: quae quidem inclina-
tio pertinet etiam ad appetitum naturalem, & ideo
est amor quidam naturalis. & desiderium, uel spes
potest quodam modo dici etiam in rebus naturali-
bus cognitione carentibus; sed aliae passionibus animae
important quosdam motus, ad quos nullo modo suffi-
cit inclinatio naturalis, uel quia de ratione harum
passionum est sensus, seu cognitio, sicut dictum est,
* Quod apprehensio requiritur ad rationem delectatio-
nis & doloris. unde qui carent cognitione, non pos-
sunt dici delectari uel dolere, aut quia homo motus
sunt contra rationem inclinationis naturalis, puta,
quod desperatio refugit bonum propter aliquam difficulta-
tem, & timor refugit impugnationem mali contra-
riam, ad quod est inclinatio naturalis, & ideo homo
passiones nullo modo attribuantur rebus inanimatis.
Et per hoc patet responsio ad obiecta.

ARTICVLVS III.

Utrum conuenienter assignentur species timoris.

AD QUARTVM sic proceditur. Videtur quod in eo
uenienter Dam. assignet sex species timoris
scilicet segnitiam, erubescenciam, uerecundiam, ad-
miracionem, stuporem, agoniam. Ut enim Philoso-
phus dicit in 2. Rhet. Timor est de malo contritatio.
ergo species timoris debent respondere speciebus tri-
stitia: sunt autem quatuor species tristitia: ut supra
dictum est, ergo solum debent esse quatuor species
timoris eis correspondentes.
¶ 2. Prater illud quod in actu nostro consistit, nostrae
potestati subiicitur; sed timor est de malo quod ex-
cedit potestatem nostram, ut dictum est. ¶ non ergo se-
gnities, & erubescencia, & uerecundia, quae respiciunt
operationem nostram, debent poni species timoris.
¶ 3. Praterea. Timor est de futuro, ut dictum est: *
sed uerecundia est de turpi actu iam commisso, ut
Gregor. Nyssen. dicit. ¶ ergo uerecundia non est spe-
cies timoris.

¶ 4. Prater. Timor non est nisi de malo; sed admiratio
& stupor sunt de magno & insolito, siue bono, siue ma-
lo. ergo admiratio & stupor non sunt species timoris.
¶ 5. Prater. Philosophus ex admiracione sunt moti ad inqui-
redum ueritatem, ut dicitur in principio Metaph. * ti-
mor aut non mouet ad inquirendum, sed magis ad
fugiendum. ergo admiratio non est species timoris.

¶ SED IN CONTRARIVM sufficiat authori-
tas Damasceni. & Greg. Nysseni.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, * timor
est de futuro malo, quod excedit potestatem timen-
tis, ut. scilicet resisti non possit. Sicut autem bonum hominis, ita
& malum, potest considerari uel in operatione ipsius, uel
in exterioribus rebus. In operatione autem ipsius hominis
potest duplex malum timeri. Primum quod est labor grauus
naturam, & sic dicitur segnitias, cum scilicet aliquis refugit
operari propter timorem excedentis laboris. Secundum,

turpitudine laedens opinionem, & sic si turpitudine ti-
meatur in actu committendo, est erubescencia: si autem
sit de turpi iam facto, est uerecundia. Malum autem
quod in exterioribus rebus consistit, tripliciter potest
excedere hominis facultatem ad resistendum. Primum
quidem ratione sua magnitudinis, cum aliquis. scilicet
considerat aliquod magnum malum, cuius exitum con-
siderare non sufficit. & sic est admiratio. Secundum,
ratione difficultudinis, quia scilicet aliquod malum
inconsuetum nostrae considerationi offertur, & sic
est magnum nostrae reputatione, & hoc modo est stu-
por, qui causatur ex insolita imaginatione. Tertio
modo ratione improuisionis, quia scilicet prouide-
ri non potest, sicut futura infortunia timeantur, & ta-
lis timor dicitur agoniam.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod illae species tristi-
tiae, quae supra posita sunt, non accipiuntur secundum
diuersitatem obiecti, sed secundum effectus, & secundum
quasdam speciales rationes: & ideo non oportet quod illae species
tristitia: correspondent istis speciebus timoris, quae ac-
cipiuntur secundum diuisionem propria obiecti ipsius timoris.

AD SECUNDVM dicendum, quod operatio secun-
dum quod iam fit, subditur potestati operantis: sed
aliquid circa operationem considerari potest facul-
tatem operantis excedens, propter quod aliquis re-
fugit actionem, & secundum hoc segnitias, erubescen-
tia, & uerecundia ponuntur species timoris.

AD TERTIUM dicendum, quod de actu praeterito
potest timeri conuictum, uel opprobrium futurum,
& secundum hoc uerecundia est species timoris.

AD QUARTVM dicendum, quod non qualibet ad-
miratio & stupor sunt species timoris, sed admi-
ratio quae est de magno malo, & stupor qui est de ma-
lo insolito. Vel potest dici, quod sicut segnitias refu-
git laborem exterioris operationis, ita admiratio &
stupor refugit difficultatem considerationis rei
magnae & insolitae, siue sit bona, siue mala, & hoc
modo se habeat admiratio & stupor ad actum intel-
lectus, sicut segnitias ad exteriorem actum.

AD QUINTVM dicendum, quod admirans refugit in
praesenti dare iudicium de eo quod miratur timens
defectum, sed in futuro inquit: stupens autem
timet & in praesenti iudicare, & in futuro inquirere.
unde admiratio est principium philosophandi: sed
stupor est philosophicae considerationis impedi-
mentum.

QVAESTIO XLII.

De obiecto timoris, in sex articulos diuisa.

Super quest. quadragesima secundae articulum primum.

DEINDE considerandum est de obiecto timoris.

ET CIRCA hoc quaeruntur sex.

- ¶ Primo, Utrum bonum sit obiectum timoris, uel malum.
- ¶ Secundo, Utrum malum natura sit obiectum timoris.
- ¶ Tertio, Utrum timor sit de malo culpe.
- ¶ Quarto, Utrum ipse timor timeri possit.
- ¶ Quinto, Utrum repentina magis timeantur.
- ¶ Sexto, Utrum ea, contra quae non est remedium, magis timeantur.

IN primo articulo
questionis 42. dubi-
tationem faciunt il-
le duae uniuersales af-
firmacione in litera po-
sita, scilicet, Om-
nis motus appetiti-
tiae uirtutis impor-
tans prosecutionem,
habet bonum pro
obiecto. & Om-
nis motus appetiti-
tiae uirtutis impor-
tans fugam, habet malum
pro obiecto: habent
enim instantias ma-
nifestas. Primum qui-
dem obstat audacia,
quae importat profes-
sionem, & tamen
obiectum eius est ma-
lum. secundum uero
obstat desperatio, quae
im-